

การยกระดับท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ในภาคใต้ ปีงบประมาณ 2563-2565

Upgrading Local Levels According to Sustainable Development Guidelines of
a Higher Education Institution in the Southern Region, Fiscal Year 2020-2022

วันชัย ธรรมสัจการ*, ดำรงค์พันธ์ ใจหาวัระพงษ์, พรนงค์พิเชฐ แห่งหน, ธณัฐกมล สุขราม,
อภิศักดิ์ ทับชนะ, อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง, และสกวาร์ตน์ บุญวรรณ

Wanchai Dhammasaccakarn*, Damrongphun Jaihowweerapong, Pornpichet Hanghon,
Thanatkamon Sukram, Apisak Taptana, Abdullah Chelong and Sakawrat Boonwanno

Received: 24 April 2024, Revised: 26 June 2025, Accepted: 28 June 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการยกระดับท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคใต้ ภายใต้ปีงบประมาณ 2563-2565 ที่ครอบคลุม 3 มิติ ตามกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวบรวมข้อมูลจากเอกสารสรุปโครงการและกิจกรรม รวมถึงการลงพื้นที่ภาคสนามติดตามโครงการ สัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ คณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ และกลุ่มแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ทำการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และนำเสนอผล ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2563 กรอบการดำเนินการจะเน้นการพัฒนาท้องถิ่นด้านมิติสังคมเป็นหลัก ส่วนปี 2564 และ 2565 เน้นการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นการศึกษาและวัฒนธรรมเป็นหลัก การดำเนินโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ขององค์การสหประชาชาติ ที่มีจุดเน้นต่างกัน ปี พ.ศ. 2563 จะเน้นเป้าหมายความเหลื่อมล้ำ ปี พ.ศ. 2564 เน้นเป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน และในปี พ.ศ. 2565 เน้นเป้าหมายขจัดความอดอยากหิวโหย อีกทั้งการติดตามผลพบว่าชุมชนได้รับผลลัพธ์ และผลกระทบในทางบวกอย่างเด่นชัด ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพการผลิต เครือข่ายความร่วมมือ และการบูรณาการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น จะมีอุปสรรคอยู่บ้างในด้านระยะเวลา งบประมาณและความต่อเนื่องของโครงการ ซึ่งต้องหาทางปรับปรุงและแก้ไขต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาอย่างยั่งยืน, สถาบันอุดมศึกษา, การยกระดับท้องถิ่น

Abstract

This research aims to study local upgrading projects according to sustainable development guidelines of a higher education institution in the southern region, under the fiscal year 2020-2022, covering 3 dimensions according to the sustainable development framework. This research gathered information from project and activity summary documents, including going to the field to follow up on the project, interviewed with administrators, officials, and faculty responsible for the project and community leaders participating in the project then analyzed, categorized, and presented results using descriptive analysis methods.

The results of the study found that during the fiscal year 2020, the operational framework will mainly focus on local development in the social dimension. In 2021 and 2022, the focus will be on local development that mainly emphasizes education and culture. The implementation of the project is in line with the UN's 17 Sustainable Development Goals (SDGs), which have different focuses. In 2020, there will be a focus on inequality, in 2021, on industry, innovation, and infrastructure, and in 2022, on eliminating hunger. In addition, following up on results found that the community received results and clearly positive impacts both in terms of quantity and production quality cooperation network and integration of conservation and continuation of local culture and wisdom. There will be some obstacles in terms of timing, budget and continuity of the projects which must find a way to improve and manipulate further.

Keywords : sustainable development, higher education, Local Upgrading

บทนำ

การพัฒนาท้องถิ่นเป็นหนึ่งในงานบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกผลักดันพร้อมกับการศึกษาตลอดชีวิต (lifelong education) เป็นแนวคิดที่ถูกกำหนดและให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติจากกระบวนการพัฒนาทรัพยากร

บุคคลในการเรียนรู้ การตกย้ำในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ซึ่งเป็นแผนแม่บทในเรื่องคุณภาพการศึกษาของชาติที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ถูกนำมาใช้ทั้งการศึกษาในระบบ (formal education) การศึกษานอกระบบ (informal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (non-formal education) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดกรอบของการออกแบบการศึกษาต่อการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างเช่นโรงเรียน และสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ที่เป็นสถานที่ฝึกฝนบุคคลก่อนไปประกอบอาชีพ ดังเช่น “มหาวิทยาลัย” ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวจะสามารถดำเนินต่อไปได้ต้องอาศัยการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลการส่งเสริมและพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการพัฒนาท้องถิ่นที่ควบคู่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิผลที่มุ่งเน้นตัวผู้เรียนและสังคมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 ข้อ 7 ว่าด้วยการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในมาตรา 7 ว่ามหาวิทยาลัยต้องศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (พิมผกา อ้อมอารี และคณะ, 2565; นวรัตน์ ไชยมภู และคณะ 2564; กฤตยากร ลัดดาวลย์, 2563)

จากการศึกษาข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้ ที่มีแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2561–2565) โดยมีเป้าหมาย 4 ประการ ได้แก่ **ประการแรก** ผลงานวิจัยและนวัตกรรมถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อยกระดับในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา **ประการที่สอง** ชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนอย่างยั่งยืน **ประการที่สาม** สืบสาน อนุรักษ์ ประยุกต์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่า และ**ประการที่สี่** ทุกภาคส่วนร่วมกัน (collaboration) เพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามบทบาทภารกิจของตนเอง และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเอาไว้ 4 แนวทาง (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566) ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาด้านการวิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย การพัฒนาระบบกลไกการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยให้ครบวงจร เพื่อให้สามารถ

ผลิตผลงานวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสากล ตั้งแต่ระยะต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ผ่านหน่วยพันธกิจสัมพันธ์ (university engagement) และหน่วยจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ (area based) และขยายผลต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และการพัฒนาท้องถิ่น บูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีทักษะตามอัตลักษณ์ และการยกย่อง เชิดชูเกียรติแก่นักวิจัยที่สร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย 2) แนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ประกอบด้วย การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยการพัฒนา ศูนย์ข้อมูลอัจฉริยะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นภาคใต้ (smart data center) ที่เชื่อมโยงข้อมูลกับ ศูนย์วิจัยเฉพาะทางในการบริการวิชาการ เพื่อยกระดับสินค้าและบริการของชุมชน สร้างภาคี เครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น และการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและยั่งยืน สู่ชุมชน ต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 3) แนว ทางการพัฒนาด้านการบูรณาการการพัฒนาท้องถิ่นกับการเรียนการสอน อีกทั้งเป็นการส่งเสริม บนพื้นฐานความเชื่อที่มีเหตุผล แฝงด้วยจริยธรรมและคุณธรรมมากกว่าจารีตประเพณี (Banerjee, 1978) เพื่อสร้างบัณฑิตให้เป็นวิศวกรสังคม และ 4) แนวทางการพัฒนาด้านการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นโครงการพัฒนางานวิจัย สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนและสมรรถนะภาคีเครือข่าย โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก โครงการส่งเสริม สืบสาน พระบรมราโชบายด้านการศึกษาและแนว พระราชดำริ โครงการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบทอด และพัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นรูปธรรม ตามโครงการข้างต้น อีกทั้งจะเป็นการพลิกโฉมสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566–2570) ต่อไป

การพัฒนาอย่างสมดุลภายใต้การพัฒนาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการยกเลิกปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อน สามารถนำมาใช้ได้อย่างสอดคล้อง และผสมผสาน ได้แก่แนวคิด การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Economic Development) จากรายงานของ World Commission on Environment and Development (1984) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนา ระบบของเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจน กับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในการเพิ่มขีดความสามารถรุ่นต่อรุ่น อีกทั้งการให้ ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรฐานทรัพยากรทางธรรมชาติ การคำนึงถึงฐานทรัพยากรของคนซึ่ง

เป็นการมองกรอบการจัดสรรระบบที่ยั่งยืน (Becky J. Brown, et al, 1987) ซึ่งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ก็เป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาที่นำกรอบการพัฒนาดังกล่าวมาใช้ในการบริหารและดำเนินการ

กล่าวได้ว่าสถาบันการศึกษาแห่งนี้ได้นำกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาเป็นแนวทางและกำหนดพันธกิจในการผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยบูรณาการเรียนการสอน การวิจัยสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ทางความคิด (co-creation) และความร่วมมือ (collaboration) เพื่อบูรณาการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566)

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาแห่งนี้ได้มีการพัฒนางานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นระยะเปลี่ยนผ่านมาได้ระยะหนึ่งแล้ว การศึกษาในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาผลการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงไปสู่การพลิกโฉมของสถาบันในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566–2570) ต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับแผนงานและทิศทางในการพัฒนาของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาเพื่อยกระดับท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคใต้ภายใต้ ปีงบประมาณ 2563-2565

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาลงมือดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสรุปโครงการวิจัย/กิจกรรม ของสถาบันตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563–2565 มาเป็นข้อมูลหลัก โดยมีขั้นตอนการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนาม ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปสำหรับจัดทำรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลแล้ว

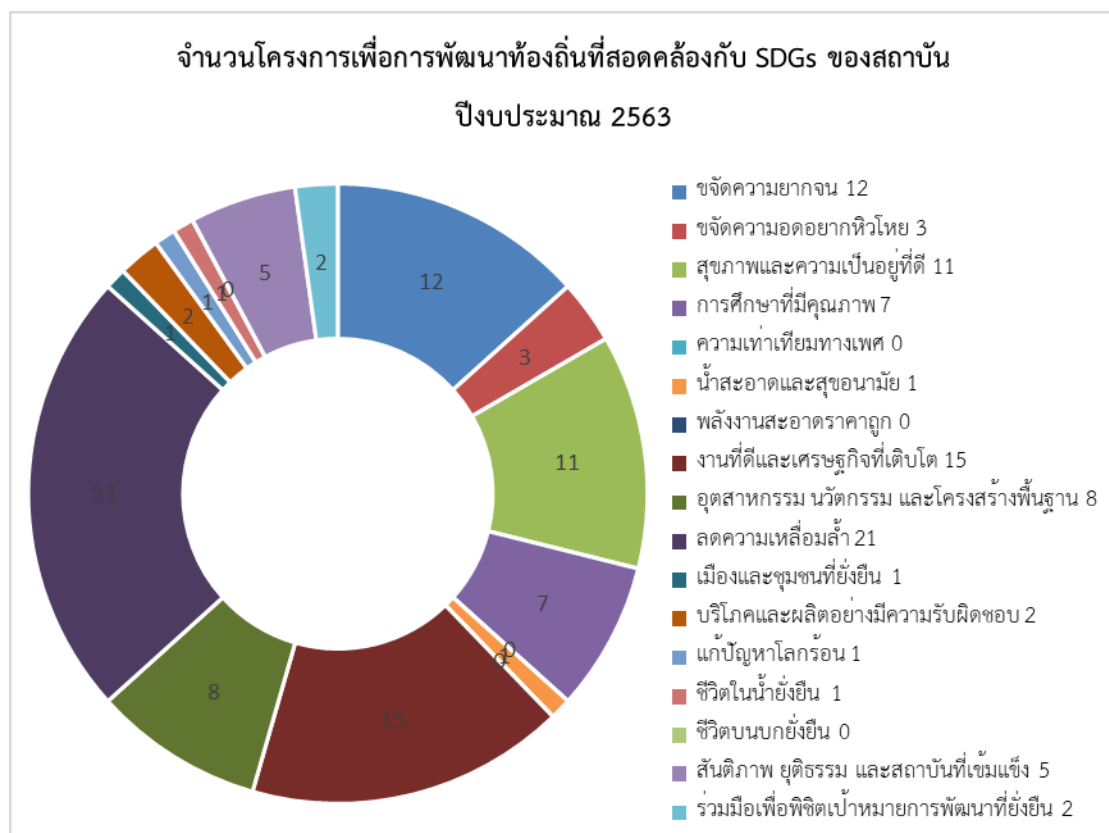
มาทำการวิเคราะห์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำแนกการตอบเป้าหมายตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการที่ดำเนินการระหว่างปีงบประมาณ 2563-2565 ทั้งนี้ในหนึ่งโครงการอาจตอบเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้มากกว่าหนึ่งเป้าหมาย และนำเสนอด้วยการนับความถี่ และ 2) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ด้วยการจัดระเบียบข้อมูล แสดงข้อมูล สรุปและตีความ (Silverman, 2001,123-124) จากนั้นทำการสังเคราะห์ สรุปผล ตรวจสอบ และนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาผลการดำเนินโครงการของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ปีงบประมาณ 2563-2565 ในครั้งนี้ ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารข้อมูลสรุปโครงการวิจัย/กิจกรรมต่างๆ ของสถาบันมาเป็นข้อมูลหลัก โดยนำข้อมูลมาจำแนกการตอบเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs)) เปรียบเทียบผลการดำเนินโครงการของปีงบประมาณ 2563, 2564 และ 2565 และมีการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อตรวจสอบผลสำเร็จจากบางโครงการที่น่าสนใจตามกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประเด็นผลการศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

1) ผลการดำเนินการตามกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนปีงบประมาณ 2563

ผลการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ปีงบประมาณ 2563 ทั้ง 28 โครงการโดยภาพรวม จะพบว่า มีเพียง 3 เป้าหมายจาก 17 เป้าหมายของ SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันที่ไม่ได้ดำเนินการ ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) และ SDGs 15: ชีวิตบนบกยั่งยืน (life on land) ตามลำดับ ซึ่งข้อมูลโดยภาพรวมทั้งหมดสามารถแสดงตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้



แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง
ปีงบประมาณ 2563 ที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย

ปีงบประมาณ 2563 (จำนวน 28 โครงการ) สะท้อนผลการดำเนินโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับ 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แตกต่างกันไป บางโครงการก็สอดคล้องกับ SDGs หลายเป้าหมาย บางโครงการก็สอดคล้องกับ SDGs น้อย และบางโครงการก็ไม่สอดคล้องกับ SDGs ซึ่งเป้าหมาย SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2563 สอดคล้องมากที่สุด คือ เป้าหมาย SDGs 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (reduced inequalities) โดยมีทั้งหมด 21 โครงการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้ อาทิ กิจกรรมการสร้างสื่อโฆษณา OTOP ผ่านสโมราร์โฟนยกระดับสินค้าชุมชน, กิจกรรมพัฒนาศูนย์ตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารและสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร, กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์

สินค้าชุมชน OTOP วิสาหกิจชุมชน, กิจกรรมยกระดับการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP และ กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและศูนย์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบ รองลงมา คือ เป้าหมาย SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต (decent work and economic growth) โดยมีทั้งหมด 15 โครงการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้ อาทิ กิจกรรมยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ด้วยกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทอาหาร, กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น, กิจกรรมยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP, กิจกรรมพัฒนา ยกระดับ การปฏิบัติการ ส่งเสริมและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ชาวชุมชนท้องถิ่น “การจัดการพื้นที่ทำกินอย่างเหมาะสม ยั่งยืน” (1 ไร่ หายจนคนของพระราชฯ), และกิจกรรมการพัฒนากองทุนเพื่อวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

2) ผลการดำเนินการตามกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนปีงบประมาณ 2564

ผลการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งปีงบประมาณ 2564 ทั้ง 26 โครงการโดยภาพรวม จะพบว่ามี 6 เป้าหมาย SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันที่ไม่ได้ดำเนินการ ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) SDGs 6: น้ำสะอาดและสุขอนามัย (clean water and sanitation) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) SDGs 13: แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) SDGs 14: ชีวิตใต้น้ำยั่งยืน (life below water) และ SDGs 17: ร่วมมือเพื่อพิชิต เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the sustainable goals) ตามลำดับ ซึ่งข้อมูล โดยภาพรวมทั้งหมดสามารถแสดงในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้



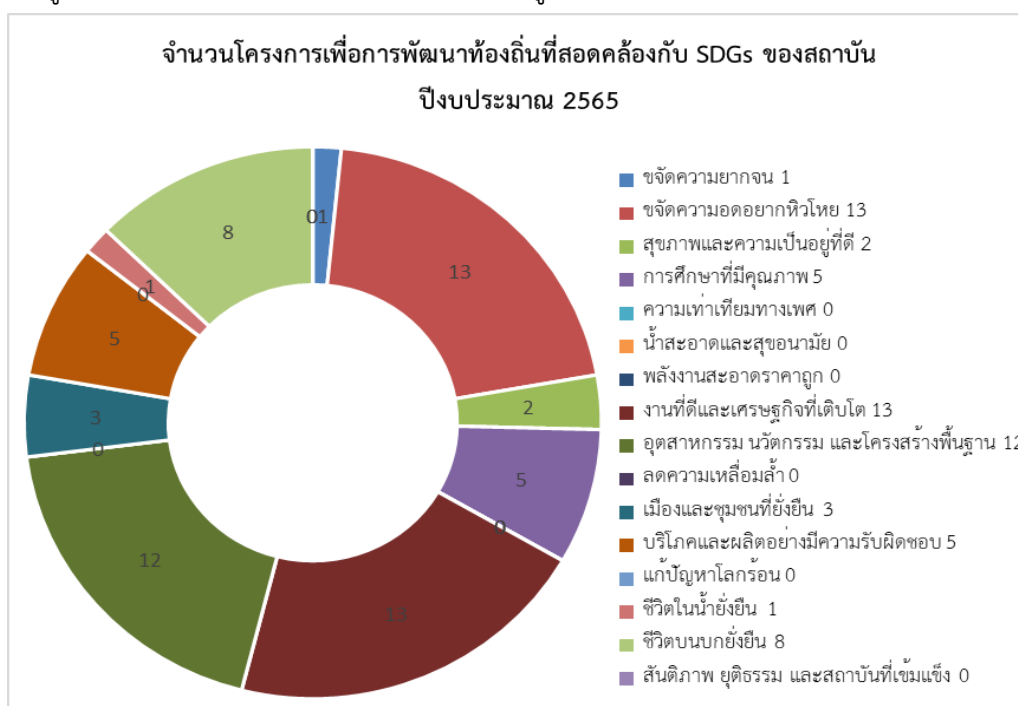
แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ปีงบประมาณ 2564 ที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย

การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ปีงบประมาณ 2564 (จำนวน 26 โครงการ) สะท้อนผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แตกต่างกันไป บางโครงการก็สอดคล้องกับ SDGs หลายเป้าหมาย บางโครงการก็สอดคล้องกับ SDGs น้อย และบางโครงการก็ไม่สอดคล้องกับ SDGs ซึ่งเป้าหมาย SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา ปีงบประมาณ 2564 สอดคล้องมากที่สุด คือ เป้าหมาย SDGs 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (industry innovation and infrastructure) โดยมีทั้งหมด 15 โครงการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้ รองลงมา คือ เป้าหมาย SDGs 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (quality education) โดยมีทั้งหมด 12 โครงการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้ และเป้าหมาย SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต

(decent work and economic growth) โดยมีทั้งหมด 12 โครงการ ที่ตรงตามกรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ผลการดำเนินการตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนปีงบประมาณ 2565

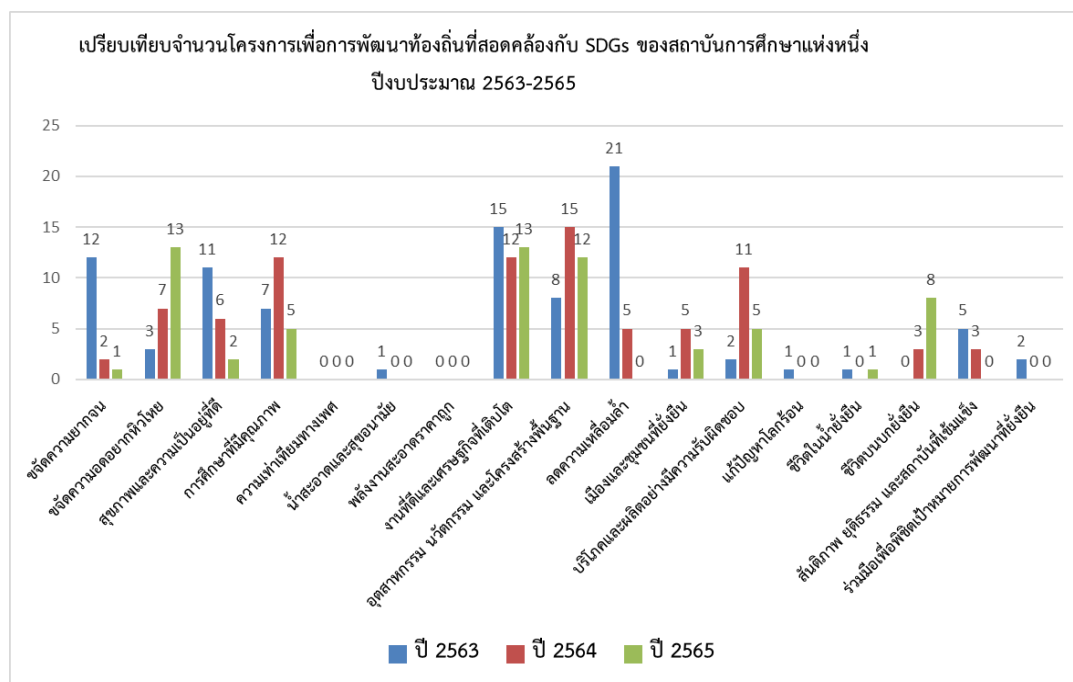
ผลการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งปีงบประมาณ 2565 ทั้ง 20 โครงการโดยภาพรวม จะพบว่ามี 7 เป้าหมาย SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันที่ไม่ได้ดำเนินการ ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) SDGs 6: น้ำสะอาดและสุขอนามัย (clean water and sanitation) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) SDGs 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (reduced inequalities) SDGs 13: แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) SDGs 16: สันติภาพ ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (peace and justice strong institutions) และ SDGs 17: ร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the sustainable goals) ตามลำดับ ซึ่งข้อมูลโดยภาพรวมทั้งหมดสามารถแสดงในแผนภูมิที่ 3 ดังนี้



แผนภูมิที่ 3 แสดงจำนวนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งปีงบประมาณ 2565 ที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย

การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งปีงบประมาณ 2565 (จำนวน 20 โครงการ) ซึ่งเป้าหมาย SDGs ที่โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา สอดคล้องมากที่สุด คือ เป้าหมาย SDGs 2: ขจัดความอดอยากหิวโหย (zero hunger) โดยมีทั้งหมด 13 โครงการ และเป้าหมาย SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต (decent work and economic growth) โดยมีทั้งหมด 13 โครงการ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้ รองลงมา คือ เป้าหมาย SDGs 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (industry innovation and infrastructure) โดยมีทั้งหมด 12 โครงการ

กล่าวโดยสรุป ผลการประเมินโดยภาพรวมของการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ระหว่างปีงบประมาณ 2563–2565 นั้น พบว่า ในแต่ละปีจะมีจุดเน้นที่สะท้อนผลความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แตกต่างกันไป โดยในปี 2563 (28 โครงการ) จะเน้นไปที่เป้าหมายลดความเหลื่อมล้ำ รองลงมานั้นเป้าหมายงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต ในขณะที่ปี 2564 (26 โครงการ) จะเน้นไปที่เป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมานั้นเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ และงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต ส่วนในปี 2565 (20 โครงการ) จะเน้นไปที่เป้าหมายขจัดความอดอยากหิวโหย และงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต รองลงมานั้นเป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยสามารถเปรียบเทียบให้เห็นความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ 17 เป้าหมาย SDGs ของโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ระหว่างปีงบประมาณ 2563–2565 ในภาพรวมดังแผนภูมิที่ 4 ดังนี้



แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาปีงบประมาณ 2563-2565 ที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs

จุดน่าสังเกตของการปรับเปลี่ยนจุดเน้นของโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ในแต่ละปี แม้ว่าจะเป็นจุดเน้นที่ดี กล่าวคือ เปลี่ยนจากเป้าหมายลดความเหลื่อมล้ำ งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต และขจัดความยากจนในปีงบประมาณ 2563 ไปสู่เป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษาที่มีคุณภาพ และงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโตในปี 2564 และไปสู่เป้าหมายขจัดความอดอยากหิวโหย งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต และอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานในปี 2565 แต่การเปลี่ยนแปลงจุดเน้นในเป้าหมาย SDGs เหล่านั้น ได้ส่งผลต่อการเพิ่มจำนวนความไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ของโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ จากโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2563 ที่ไม่สอดคล้องกับ SDGs จำนวน 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) และชีวิตบนบกที่ยั่งยืน (life on land) เพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องกับ SDGs จำนวน 6 เป้าหมาย

ในปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ เป้าหมายความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) น้ำสะอาดและสุขอนามัย (clean water and sanitation) พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) ชีวิตใต้น้ำยั่งยืน (life below water) และร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the sustainable goals) และเพิ่มเป็นไม่สอดคล้องกับ SDGs จำนวน 7 เป้าหมาย ในปีงบประมาณ 2565 ได้แก่ เป้าหมายความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) น้ำสะอาดและสุขอนามัย (clean water and sanitation) พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) ลดความเหลื่อมล้ำ (reduced inequalities) แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) สันติภาพ ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (peace and justice strong institutions) และร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the sustainable goals)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาผลการดำเนินโครงการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคใต้ระหว่างปีงบประมาณ 2563–2565 ในครั้งนี้ ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารข้อมูลสรุปโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนี้ มาเป็นข้อมูลหลัก โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินโครงการทั้ง 3 ปี และได้ลงพื้นที่ภาคสนามตรวจสอบผลสัมฤทธิ์จากบางโครงการที่น่าสนใจ สัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่คณาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ และแกนนำกลุ่มของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีผลการประเมินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน สรุปได้ ดังนี้

ในช่วงปีงบประมาณ 2563 (28 โครงการ) เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า โครงการทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (reduced inequalities) มากที่สุด (จำนวน 21 โครงการ) อาทิ กิจกรรมการสร้างสื่อโฆษณา OTOP ผ่านสมาร์ทโฟนยกระดับสินค้าชุมชน และกิจกรรมพัฒนาศูนย์ตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าชุมชน (OTOP) ประเภทอาหารและสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร เป็นต้น รองลงมาคือ สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต (decent work and economic growth) (15 โครงการ) อาทิ กิจกรรมยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ด้วยกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทอาหารและกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีเป้าหมาย SDGs ที่ไม่มีโครงการใดสอดคล้องเลย 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ

(gender equality) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) และ SDGs 15: ชีวิตบนบกยั่งยืน (life on land)

ในช่วงปีงบประมาณ 2564 (26 โครงการ) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า โครงการทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (industry innovation and infrastructure) มากที่สุด (จำนวน 15 โครงการ) อาทิ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น และโครงการยกระดับการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น รองลงมาคือ สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (quality education) (12 โครงการ) และ SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต (decent work and economic growth) (12 โครงการ) อาทิ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพอนต้นจาก และการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยมีเป้าหมาย SDGs ที่ไม่มีโครงการใดสอดคล้องเลย 6 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) SDGs 6: น้ำสะอาดและสุขอนามัย (clean water and sanitation) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) SDGs 13: แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) SDGs 14: ชีวิตใต้น้ำยั่งยืน (life below water) และ SDGs 17: ร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the goals)

ในช่วงปีงบประมาณ 2565 (20 โครงการ) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า โครงการทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 2: ขจัดความอดอยากหิวโหย (zero hunger) (จำนวน 13 โครงการ) และ SDGs 8: งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต (decent work and economic growth) มากที่สุด (จำนวน 13 โครงการ) อาทิ กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสนองโครงการพระราชดำริเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นราชภัฏตามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพเตาเผา เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไบโอชาร์และน้ำส้มควันไม้จากวัสดุเศษเหลือของจาก เป็นต้น รองลงมาคือ สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (industry innovation and infrastructure) (จำนวน 12 โครงการ) อาทิ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพอนต้นจากและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระถางชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้จากต้นจาก (พอนจาก) ที่มีคุณสมบัติยับยั้งเชื้อก่อโรคเน่าในต้นกล้วย เป็นต้น โดยมีเป้าหมาย SDGs ที่ไม่มีโครงการใดสอดคล้องเลย 7 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย SDGs 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (gender equality) SDGs 6: น้ำสะอาดและ

สุขอนามัย (clean water and sanitation) SDGs 7: พลังงานสะอาดราคาถูกลง (affordable and clean energy) SDGs 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (reduced inequalities) SDGs 13: แก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) SDGs 16: สันติภาพ ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (peace and justice strong institutions) และ SDGs 17: ร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the sustainable goals)

กล่าวได้ว่าข้อสรุปของ SDGs สอดคล้องกับการศึกษาของ ไกรสร วันละ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พบว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน “SDG Index” เป็นการประเมินความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ โดยประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 74.19 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีคะแนนรวม 65.7 โดยประเทศไทยบรรลุเป้าหมาย SDG : จัดความยากจน ทั้งยังมีเป้าหมาย SDGs ที่มีสัดส่วนของตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายแล้วและมีแนวโน้มที่จะบรรลุตามเป้าประสงค์ระยะยาว ประกอบด้วย SDGs 4: คุณภาพการศึกษา SDGs 6: การจัดการน้ำและสุขาภิบาล และ SDGs 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน โดยยังมีเป้าหมายที่ยังคงเป็นความท้าทายสูง ได้แก่ SDGs 2: จัดความหิวโหย SDGs 3: มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี SDGs 10: ลดความเหลื่อมล้ำ SDGs 14: การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และ SDGs 15: การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก ในขณะที่ ภาสกร บุญคุ้ม และรัตนา ด้วยดี (2566) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน: การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยงานวิจัย พบว่า (1) บทบาทงานวิจัยที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ 1.1) งานวิจัยจะช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหา ความท้าทายของแต่ละเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนว่ามีสถานการณ์อย่างไร 1.2) งานวิจัยช่วยกำหนดขอบเขตการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง 1.3) งานวิจัยช่วยกำหนดการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหา 1.4) งานวิจัยช่วยในการระบุและประเมินทางเลือกหรือเส้นทางการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 1.5) งานวิจัยช่วยในการสนับสนุนการดำเนินงานเป็นไปตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) แนวทางการสนับสนุนให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นประเด็นวิจัยในมหาวิทยาลัย ได้แก่ 2.1) มหาวิทยาลัยควรทำให้นักวิจัยรู้จักและเข้าใจเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะนักวิจัยรุ่นใหม่ที่จะสร้างผลงานทางวิชาการ (profile) ในระยะยาว 2.2) ช่วยให้นักวิจัยเห็นความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยของเขากับเป้าหมายต่าง ๆ ทั้ง 17 เป้าหมาย 2.3) วิเคราะห์จุดแข็งด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยโดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ

ระบุตัวนักวิจัยหลักให้ชัดเจน 2.4) หมั่นรายงานว่างานวิจัยของมหาวิทยาลัยสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างไร และ 2.5) ส่งเสริมให้นักวิจัยเชื่อมโยงตนเองกับชุมชนนักวิจัยระดับโลก ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินโครงการวิจัยที่เน้นความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีความสำคัญและได้รับการยอมรับมากขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้น การศึกษาการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการมุ่งพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ (UN) 17 เป้าหมาย ผลการศึกษาโดยภาพรวมจึงสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ระหว่างปีงบประมาณ 2563–2565 นั้น ในแต่ละปีจะมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs แตกต่างกันไป โดยในปีงบประมาณ 2563 (28 โครงการ) เน้นไปที่เป้าหมายลดความเหลื่อมล้ำ รองลงมาเน้นเป้าหมายงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต สำหรับในปีงบประมาณ 2564 (26 โครงการ) เน้นไปที่เป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเน้นเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ และงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต ในขณะที่ในปีงบประมาณ 2565 (20 โครงการ) ซึ่งเน้นเป้าหมายขจัดความอดอยากหิวโหย และงานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต รองลงมาเน้นเป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสำคัญในการดำเนินงานที่สอดคล้องกันที่ผ่านมา คือ ผลงานวิจัยที่มหาวิทยาลัยสามารถนำไปปรับใช้ได้ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติได้เห็นพ้องต้องกันว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (basic education) เป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในการบรรลุเป้าหมายของความยั่งยืน (กาญจนา เกรียงซี, 2559) สิ่งสำคัญอีกแง่มุมหนึ่งคือการที่ระบบมหาวิทยาลัยต้องมีความพยายามร่วมกันในการอธิบายให้ความรู้ในการทำความเข้าใจของข้อกำหนดในเรื่องกรอบของความยั่งยืนและสันติสุขร่วมด้วย ซึ่งเป้าประสงค์ที่สำคัญในการจัดการองค์การของการพัฒนาอย่างแท้จริงดังคำกล่าวของ ภิศักดิ์ กล้วยานมิตร (2558) ย้ำว่าการพัฒนาต้องมีการยกระดับทางการศึกษา ต้องมีการยกระดับทางวัตถุ และจิตใจร่วมด้วย ซึ่งสิ่งสำคัญจะต้องพลิกฟื้นสถานการณ์ให้มีความพร้อมในการตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ความพอเพียงและความต่อเนื่องที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานมุ่งสู่การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งกล่าวได้ว่าสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ได้เดินมาถูกทางแล้ว สามารถนำผลการดำเนินการมาปรับแผนและกระบวนการให้สามารถยกระดับการพัฒนาของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ซึ่งอำพล นววงศ์เสถียร (2562) ชี้ให้เห็นว่าการบรรลุตามแผนของโครงการที่ตรงตามเป้าหมายจะต้องมีการ

รายงานความก้าวหน้าของแผนและข้อเสนอแนะของโครงการร่วมด้วย โดยต้องมีแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นไปตามแผนการพัฒนาประเทศ ดังประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยพบว่าครอบคลุมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการขับเคลื่อนการศึกษาและการบูรณาการร่วมกับชุมชน ซึ่งมีการวางเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตและอาชีพคือการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์คิดริเริ่มสิ่งใหม่ รู้จักการเข้าสู่สังคมเรียนรู้วัฒนธรรม รวมทั้งมีความเป็นผู้นำและรับผิดชอบในหน้าที่ซึ่งเป้าหมายในการพัฒนาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้ช่วยขับเคลื่อนการเรียนรู้ในการออกไปทำงานและพัฒนาอาชีพในอนาคตด้วย อีกทั้งยังช่วยยกระดับสังคมไทยให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตคือกระบวนการศึกษาแบบ Life Long Learning เหมาะกับคนทุกช่วงวัย อีกทั้งยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ถ้าสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่มีพันธกิจและแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายส่งเสริมการให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองและพึ่งตนเองได้ ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในทุกมิติซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ และก็มีหวังที่จะเห็นความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

1. การศึกษาการดำเนินการโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย เป็นแนวทางของสหประชาชาติ (UN) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมาย SDGs ซึ่งสามารถนำแนวทางนี้มาเป็นแผนดำเนินการต่อไปได้
2. การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการให้กระจายครอบคลุมทุกเป้าหมาย SDGs มากกว่าดำเนิน

โครงการให้กระจุกเฉพาะแต่ละเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินโครงการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต ให้เข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสนับสนุน วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน...”

3. การที่สถาบันการศึกษาแห่งนี้ สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ โดยเฉพาะความสามารถตอบสนองเป้าหมายอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (SDGs 9) ได้ค่อนข้างดี ทั้งที่เป็นสาขาใหม่ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก, 25 มีนาคม 2564 หน้า 2) ทำให้มีความหวังว่าสถาบันการศึกษากลุ่มนี้ จะเป็นอีกความหวังหนึ่งของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่จะช่วยพัฒนาประเทศในมิติที่ประเทศมีความต้องการและขาดแคลน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษากำหนดโครงการและกิจกรรมของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ในช่วง ปีงบประมาณ 2563-2565 สำเร็จลงได้ ก็เนื่องจากการได้รับความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล จากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงาน คณาจารย์ ภาควิชาเครือข่าย ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนในพื้นที่ จึงใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เจริญชัย. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), 13-18.
- กฤตยกร ลดาวัลย์. (2563). การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการ ธรรมทธรศน์*. 20(4), 210-216.
- ไกรสร วันละ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนของประเทศไทย. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์*, 9(3), 56-66.
- นวรรตน์ ไชยมณี นรินทร์ จุลทรัพย์ และกิตติพร เนาว์สุวรรณ. (2564). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคใต้. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(4), 212-225.

- พิมพ์ภา อ้อมอาร และน้ำผึ้ง อินทะเนตร. (2565). องค์ประกอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(3), 232-243.
- ภิกษุศักดิ์ กัลยาณมิตร. (2558). การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศกลุ่มนอร์ดิก. *วารสารรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. 4(2), 17-37.
- ภาสกร บุญคุ้ม และรัตน ด้ายดี. (2566). การพัฒนาที่ยั่งยืน: การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยงานวิจัย. *วารสารวิชาการ ปชมท.*, 12(1), 165-176. *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก, 25 มีนาคม 2564 หน้า 2
- อำพล นววงศ์เสถียร. (2562). *ตำราการจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ถนนสรรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา.
- Banerjee, N.V. (1978). *Buddhism and Marxism: A Study in Humanism*. Orient Longman, Telangana.
- Becky. J. Brown, and others. (1987). "Global Sustainability : Toward Definition" Environmental Management.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press, Oxford and New York.
- Silverman, D., (2001). *Interpreting quantitative data: Methods for analysing talk, text and interaction*. 2nd Ed., London : SAGE, 325 p.

ผู้เขียน

วันชัย ธรรมจักร*

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
e-mail: dhwanchai03@gmail.com*

ดำรงศัพันธ์ ใจห้าววีระพงศ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
 e-mail: damrongphunjaihowweerapong@gmail.com

พรนค์พิเชฐ แห่หน

มูลนิธิหลวงปู่สงฆ์จันทโรเพื่อการวิจัย
 e-mail: psu_5410530009@hotmail.com

ธณัฐกมล สุขราม

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
 e-mail: thanatkamon@hotmail.com

อภิศักดิ์ ทับธนะ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
 e-mail: a2k_oan@hotmail.com

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
 e-mail: Abdullah.c@psu.ac.th

สการวรัตน์ บุญวรรณ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 เลขที่ 15 ถนน กาญจนวณิชย์ ตำบล คอหงส์
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
 e-mail: Sakawrat.b@psu.ac.th